

Harjoitusseminaarit

Opiskelijalla on lukuvuoden aikana mahdollisuus ottaa vastaan kaksi harjoitusseminaaripaikkaa. Kurssipaikka katsotaan vastaanotetuksi, mikäli opiskelija ei peruuta osallistumistaan seminaariin vähintään 5 päivää ennen seminaarin alkamista. Opiskelijan katsotaan käyttäneen seminaaripaikan, mikäli hän peruuttaa osallistumisensa kurssille myöhemmin kuin 5 päivää ennen seminaarin alkua tai jättää seminaarin kesken. Kurssipaikan peruuttamisesta tulee ilmoittaa harjoitusseminaarin ohjaajalle. Mikäli seminaaripaikan peruuttaminen myöhemmin kuin 5 päivää ennen seminaarin alkamista johtuu lääkärintodistuksella osoitusta terveydellisestä syystä tai muusta pakottavasta syystä, opiskelijan ei katsota vastaanottaneen kurssipaikkaa. Kahden harjoitusseminaaripaikan säännöstä voidaan perustellusta syystä poiketa. Poikkeusta koskeva hakemus osoitetaan dekaanille, joka myös tarvittaessa ratkaisee, onko peruuttamisyy ollut pakottava.

Esineoikeus

Laajuus 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa.

Harjoitusseminaarin sisältö voi olla esimerkiksi seuraava:

- a) Seminaarityö tai oikeustapausanalyysi (15–20 sivua) opettajan osoituksen mukaan; Työn suullinen esitys seminaarissa **tai**
- b) Ryhmätyö (2-3 hlöä), 20–30 sivua; Ryhmätyön suullinen esitys seminaarissa; **sekä**
- c) Toisen ryhmätyön tai seminaarityön suullinen ja/tai kirjallinen opponointi seminaarissa **ja**
- d) Aktiivinen osallistuminen seminaarikokouksiin

Prof. **Jarno Tepora** pitää harjoitusseminaarin vakuusoikeudesta OTM-opiskelijoille, alkukokous 4.9. klo 14-18 P 444 (seminaarin vaatimukset ja tehtävien jako) ja tehtävien purku 13.10.-15.10. klo 14-18 ja 16.10.-17.10. klo 12-16 P 444. Ilmoittautuminen Oodissa (20230) 21.8. klo 16.00 alkaen ja viimeistään 31.8.: otetaan 16 ensimmäiseksi ilmoittautunutta OTM-opiskelijaa. Seminaari on tarkoitettu erityisesti opiskelijoille, jotka ovat kiinnostuneita osallistumaan esineoikeuden projektiin kevätlukukaudella 2009.

Prof. **Jarno Tepora** pitää harjoitusseminaarin esineoikeuden keskeisistä aiheista, alkukokous tiistaina 3.3. klo 8-12 P 444 (seminaarin vaatimukset ja tehtävien jako) ja tehtävien purku 27.4.–30.4. klo 8-12 P 444. Ilmoittautuminen Oodissa (20230) 12.2. klo 16.00 alkaen ja viimeistään 20.2.: otetaan 16 ensimmäistä ilmoittautunutta.

Yliopistonlehtori (mys.) **Esa Hakkola** pitää harjoitusseminaarin esineoikeuden yleisistä kysymyksistä alkukokous 8.9.2008 klo 08–12 P417 ja purkujakso 3.11.2008 – 6.11.2008 klo 08–12 P 417 (paitsi 4.11.2008 P 444). Ilmoittautuminen Oodissa (20230) 21.8. klo 16.00 alkaen ja viimeistään 3.9.: otetaan 16 ensimmäistä ilmoittautunutta. Seminaari soveltuu erityisesti ensimmäiseksi harjoitusseminaariksi. Harjoitusseminaarissa käytetään apuna Moodle -oppimisympäristöä (moodle.helsinki.fi).

Yliopistonlehtori (mys.) **Esa Hakkola** pitää harjoitusseminaarin kiinteistöjä koskevista sopimuksista. Seminaarissa tarkastellaan erilaisia kiinteistön käyttöä ja luovutusta koskevia sopimuksia. Tarkastelukulma on laaja: kyseeseen tulevat niin maakaaren kuin asuntokauppalainkin mukaisia luovutuksia koskevat sopimukset yhtä hyvin kuin maankäyttösopimukset taikka erilaiset kiinteis-

tön vuokraa koskevat järjestelyt. Seminaari on mahdollista käyttää teemasta riippuen vaihtoehtoisesti sopimusoikeuden harjoitusseminaarina. Alkukokous 9.9.2008 P 444 klo 8-12 ja purkujakso 10.-13.11.2008 klo 8-12 P 417. Ilmoittautuminen Oodissa (20230) 21.8. klo 16.00 alkaen ja viimeistään 3.9.: otetaan 16 ensimmäistä ilmoittautunutta. Harjoitusseminaarissa käytetään apuna Moodle-oppimisympäristöä (moodle.helsinki.fi).

Tohtorikoulutettava **Jaakko Mikkilä** pitää harjoitusseminaarin otsikolla "Osakeyhtiön konkurssi ja velkojien suoja". Aloitustunnit ma 8.12. klo 14-18 P 417 ja tehtävien jako ke 10.12. klo 16-18. Kokoontumiset 9.3.-13.3. ma-pe klo 8-12, P 444. Ilmoittautuminen Oodissa (20230) 13.11. klo 16.00 alkaen (viimeistään 28.11.): otetaan 16 ensimmäistä ilmoittautunutta.

Eurooppaoikeus (20310)

Professori **Juha Raitio** pitää harjoitusseminaarin EU:n sisämarkkinaoikeudesta joulukuussa 2008 ja tammikuussa 2009. Harjoitusseminaaari käsittelee toisaalta perinteisiä sisämarkkinaoikeudellisia aiheita lähinnä neljästä perusvapaudesta, mutta myös joitakin ajankohtaisia teemoja käsitellään, kuten esimerkiksi palveludirektiiviä tai direktiivien tulkintaan niveltävää viimeaikaisista oikeuskäytäntöä. Osallistujamäärä on rajoitettu, enintään 15 opiskelijaa. Ilmoittautuminen 14.11.2008 mennessä sähköpostilla juha.rautio@helsinki.fi. Seminaarin avustilaisuus pidetään ke 3.12.2008 klo. 12-14 salissa P 518 ja seminaaritöiden purkutilaisuudet viikolla 4 ma-pe 19.1.2009 klo. 16-18, 20.1.2009 klo. 16-20, 21.1.2009 klo. 12-14, 22.1.2009 klo. 16-20 ja 23.1.2009 klo. 10-12 kaikki salissa P 545. Seminaarin aikataulu ja mahdolliset lisätiedot ovat myös oppiaineen verkkosivuilla www.helsinki.fi/

publaw/opiskelu/Eurooppaoikeus/eurooppaoik.htm.

Assistentti Olli Wikberg pitää kilpailuoikeuden harjoitusseminaarin helmi-maaliskuussa 2009, alkukokous tammikuussa 2009. Harjoitusseminaarissa opiskelijoilla on mahdollisuus tutkia perinteisiä tai ajankohtaisia kilpailuoikeudellisia kysymyksiä eri näkökulmista. Osallistujamäärä on rajoitettu, enintään 15 opiskelijaa. Seminaarin tarkempi aikataulu, ilmoittautumisohjeet ja lisätietoja em. oppiaineen verkkosivuilla sekä kilpailuoikeuden sivuilla ApuMatissa: <http://kampela.it.helsinki.fi/apumatti/lcms.php?am=3383-3383-1>.

Finanssioikeus

Prof. **Esko Linnakangas** pitää finanssioikeuden harjoitusseminaarin ke 4.2.2009 klo 13-16, ke 11.2.2009 klo 13-16, ti 21.4.2009 klo 13-16, ke 22.4.2009 klo 13-16, ma 18.5.2009 klo 13-16, ti 19.5.2009 klo 13-16, ke 20.5.2009 klo 13-16 ja to 21.5.2009 klo 13-16. KAIKKI SALISSA P669. Ilmoittautuminen 4.2.2009 mennessä prof. Esko Linnakankaalle, esko.linnakangas@helsinki.fi.

Prof. **Olli Rynänen** håller övningsseminarium i finansrätt med introduktionstillfälle ht 8.10. kl. 14,30 i P669 liksom också vt 11.3. kl. 14,30 i P667.

Hallinto-oikeus

Laajuus. 6 opintopistettä, 3 opintoviikkoa.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Opiskelija paneutuu vapaavalintaiseen aiheeseen, josta valmistaa harjoitustyön (n. 15 s.). Työ esitetään seminaarin muille osallistujille. Läsnäolo seminaarissa on pakollista. Seminaariin voi osallistua vain kerran.

Julkisoikeuden yliopistonlehtori **Suvianna Hakalehto-Wainio** pitää hallinto-oikeuden

harjoitusseminaarin syksyllä 2008. Aloituskokous 8.10.2008 klo 9-12 salissa P669 ja tehtävien purku 28.10., 29.10., 31.10. ja 4.11. klo 9-12 salissa P669.

Julkisoikeuden yliopistonlehtori **Suvianna Hakalehto-Wainio** pitää hallinto-oikeuden harjoitusseminaarin keväällä 2009. Seminaarin tarkemmasta aikataulusta tiedotetaan myöhemmin.

Prof. **Olli Ryynänen** håller övningsseminarium i förvaltningsrätt med introduktionstillfälle ht 8.10. kl. 14.30 i P669 liksom också vt 11.3. kl. 14.30 i P667.

Kansainvälinen oikeus

Harjoitusseminääri koostuu joko

A) Tutkija **Anja Lindroosin** vetämästä Fragmentation of International Law –seminaarista 19.-20.1. klo 15-17 sekä 17.2, 19.2, 23.2. ja 26.2. klo 14-18 P667. Seminaarissa on mahdollista laatia notaarilopputyön kriteerit täyttävä 15-20 sivun pituinen kirjallinen työ. Seminaariin otetaan noin 20 opiskelijaa. **Ilmoittautuminen 2.1.2009 alkaen sähköpostitse: anja.lindroos@helsinki.fi.**

B) yhdestä seurattua kansainvälisen oikeuden luentosarjasta **sekä** erillisestä kirjallisesta työstä. Kirjallisen työn aiheesta sovitaan kansainvälisen oikeuden assistentin tai professorin kanssa näiden vastaanottoaikoina. Suoritus merkitään opintorekisteriin 6 opintopisteen / 3 opintoviikon laajuisena harjoitusseminaarina. Opiskelijoita, **jotka haluavat laatia notaarilopputyön** kriteerit täyttävän kirjallisen työn, **kehoitetaan keskustelemaan asiasta vastaavan opettajan kanssa etukäteen.**

Kauppaoikeus

Laajuus: 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa.

Suoritustapa ja suorituksen sisältö: Kauppaoikeudessa järjestetään vuosittain harjoitusseminäärejä eri aihepiireistä. Harjoitusseminääriin osallistumisen edellytyksenä on, että kauppaoikeuden pakollinen aineopintotentti on suoritettu. Jos harjoitusseminääriin ilmoittautuneiden kesken joudutaan suorittamaan karsintaa, osallistujat valitaan, ellei muuta ole erikseen ilmoitettu, ilmoittautumisjärjestyksen mukaisesti. Harjoitusseminäärin aikana opiskelija laatii kirjallisen harjoitustyön, jonka ohjeitus on 15–20 sivua ja joka osoittaa, että kirjoittaja on perehtynyt hyvin aiheeseensa liittyvään koti- ja ulkomaiseen oikeudelliseen lähdeaineistoon. Harjoitusseminäärin aikana voidaan edellyttää muunkinlaisia suorituksia, esimerkiksi opponointia.

Yliopistonlehtori (mvs) **Frey Nybergh** pitää **markkinaoikeuden** seminaarin sl 08, joka on tarkoitettu kolmannen vuoden opiskelijoille. – Övningsseminarium i marknadsrätt på höstterminen för tredje studerande. Seminariet är tvåspråkigt, dock så att föreläsningen går på svenska. Seminaari on kaksikielinen, joskin luennot ovat ruotsiksi. Med ryms 14 deltagare i anmälningsordning. Bindande anmälningar görs i OODI (20208) från och med 4.9.2008 kl.16.00 och senast 29.9.2008 kl. 16.00. Force majeure skall anmälas så att de som eventuellt är på reservplats kan erbjudas plats. Seminariet börjar med en introducerande föreläsning och begynnelsemöte 1 – 3.10 kl. 14 – 16 i seminarial P 444. Närvaron på dessa tillfällen är en absolut förutsättning för att få genomföra seminariet. Seminariet sammanträder för mellanrapportering 3.11 – 6.11.2008 kl. 14 – 16 i seminarial P 444. Seminarierapporteringen hålls enligt följande: Kl. 14 – 16 i seminarial P 444, 1– 4.12 och 11–12.12 samt 15–16.12.2008.

Professori (mvs) **Heikki Toiviainen** pitää harjoitusseminaarin **yhteisöoikeudesta** sl 08. Alkukokous (yleistä informaatiota harjoitustyön tekemisestä sekä aiheista ja esitysjärjestyksestä sopiminen - omia ehdotuksia seminaarikirjoituksen aiheesta otetaan ilolla vastaan)

pe 04.09.2008 klo 16 - 20 (**huom.: kesto 4 tuntia**) (P 417). Seminaarijakso to 09.10. - pe 17.10.2008 seuraavasti: to 09.10.2008 klo 16 - 20 (P417), pe 10.10.2008 klo 16 - 20 (P417), ma 13.10.2008 klo 18 - 20 (P 444), ti 14.10.2008 klo 18 - 20 (P 444), to 16.10.2008 klo 16 - 20 (P444), ja pe 17.10.2008 klo 16 - 20 (P444). Ennakkoilmoittautuminen alkaa **ma 01.09.2008 klo 08.00** - (heikki.toiviainen @helsinki.fi), mukaan otetaan enintään 16 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä. **Opiskelija, joka ilman hyväksyttävää syytä on poissa useammasta kuin yhdestä seminaariin kuuluvasta tilaisuudesta (alkukokoukset mukaan luettuina), joutuu tekemään ylimääräisen kirjoituksen ennen suorituksen rekisteröimistä.**

Professori (mvs) **Heikki Toiviainen** pitää harjoitusseminaarin **yhteisöoikeudesta** kl 09. Alkukokous to 08.01.2009 klo 16 - 20 (**huom.: kesto 4 tuntia**) (P417) (yleistä informaatiota harjoitustyön tekemisestä sekä aiheista ja esitysjärjestyksestä sopiminen - omia ehdotuksia seminaarikirjoituksen aiheesta otetaan ilolla vastaan). Seminaarijakso ma 23.02. - pe 28.02.2009 seuraavasti: ma 23.02.2009 klo 16 - 20 (P417), ti 24.02.2009 klo 16 - 20 (P417), ke 25.02.2009 klo 16-20 (P444), to 26.02.2009 klo 16 - 20 (P417) ja pe 27.02.2009 klo 16 - 20 (P417). Ennakkoilmoittautuminen alkaa **ma 15.12.2008 klo 08.00** (heikki.toiviainen@helsinki.fi), mukaan otetaan enintään 16 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Opiskelija, **joka ilman hyväksyttävää syytä on poissa useammasta kuin yhdestä seminaariin kuuluvasta tilaisuudesta (alkukokoukset mukaan luettuina), joutuu tekemään ylimääräisen kirjoituksen ennen suorituksen rekisteröimistä.**

Professor **Heikki Toiviainen** holds the "Seminar on Issues in the Theory and Practice of **Company Law**". The purpose of this seminar is to discuss on the main principles and legal norms governing the organization and finance of companies (especially companies limited by shares) as well as responsibility for the acts done on behalf of the company in Finland, and if possible, also outside Europe, e.g. in America, Asia and Africa. Participation requires a written paper in the seminar. First meetings Thu 5.3.2009 4-6 PM, P444, Fri 6.3.2009 4- 6 PM, P444. Seminar period Mon 4.5.2009 4 - 8 PM P444, Tue 5.5.2009 4 - 8 PM P444, Thu 7.5.2009 4- 8 PM P444, Fri 8.5.2009 4 - 8 PM P444.

Prior registration Mon 23.2.2009 at 08.00 AM - by email (heikki.toiviainen@helsinki.fi). The first 8 students registered can participate in the seminar. A student who is not present in more than one seminar session without a proper reason, must have an extra writing before the course can be completed.

Klaus Viitanen, Acting Senior Lecturer in Commercial Law, holds a Seminar in **Consumer Law**. The aim of the seminar is, on the other hand, to deepen participant's knowledge on consumer law, but on the other hand, also to improve their skills to write short scientific texts on specific legal issues. Special attention in the seminar will be paid on the recent development and trends in the EC consumer law. In the first meeting each participant will choose an own topic in the field of consumer law and during the seminar period (three-four weeks after the first meeting) they will present orally a written paper (minimum 15 text pages). The seminar is open to all students: ON/OTM- students, foreign exchange students (Sokrates etc.), LL.M.-students and post-graduate students. First meeting: Mon 9.2.2009 12 AM - 2 PM (P444). Seminar period: Mon 16.3.2009 12 AM-4 PM (P444), Tue 17.3.2009 12AM-4 PM (P444), Wed 18.3.2009 12AM-4 PM (P444), Thu 19.3.2009 12 AM-4 PM (P444), Fri 20.3.2009 12 AM-4 PM (P444). Prior registration through WebOodi (20868).

Lääkintä- ja bio-oikeus

Laajuus 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa

Prof. **Raimo Lahti** ja tohtorikoulutettava **Sirpa Soini** pitävät lääkitä- ja bio-oikeuden harjoitusseminaarin kl 2009. Osallistumisen edellytyksenä on lääkitä- ja bio-oikeuden valinnaisopintojen suorittaminen. Ilmoittautuminen WebOodissa (20150) alkaen 13.11. klo 16 (enintään 16 osanottajalle, ehdot täyttävät ilmoittautumisjärjestyksessä). Alkukokous ja tehtävien jako 10.12.2008 klo 10-12 P518 sekä tehtävien käsittely ma – pe 19.1 – 30.1.2009 P518 klo 10-12 .

Maa-, vesi- ja ympäristöoikeus

Tavoite. Maankäytön suunnitteluun, rakentamiseen ja kuntien maanhankintaan liittyvien kysymysten hahmottaminen ja ratkaiseminen sekä oikeudellisen tekstin tuottaminen.

Laajuus 6 opintopistettä.

Prof. **Vesa Majamaa** pitää ympäristö-oikeuden harjoitusseminaarin 27.1. klo 16–20 P 417 ja 24.2.–27.2. 16–20 P 444 (ti, ke P 669).

Suoritustapa ja suorituksen sisältö. Kirjallisen harjoitustyön laatiminen koti- ja ulkomaisen oikeudellisen lähdeaineiston pohjalta, työn suullinen esittäminen sekä muiden laatimien töiden opponointi.

Oikeushistoria

Tutkijat **Johanna Kirjalainen** ja **Marianne Vasara** pitävät harjoitusseminaarin oikeustieteen historiasta ja sen kytköksistä aikakautensa oikeudellisiin käytäntöihin eurooppalaisessa kontekstissa. Aiheet voivat vaihdella niin oikeudellisesta kidutuksesta lapsihuutokaappoihin kuin valituksesta kriisit ja oikeus -teemaankin. Alkutapaaminen

ma 15.9.2008 klo 10-12, sali P518. Seminaarikerrat ma 29.9.-to 2.10.2008 klo 8-14, P518. Ennakoilmoittautuminen 1.-31.8.2008 marianne.vasara@helsinki.fi. Seminaariin otetaan 14 ensiksi ilmoittautunutta. Seminaarityö voidaan tehdä myös ON-lopputyöksi.

Oikeustieteen opiskelijoiden ainejärjestö Pykälä ry. täyttää 75 vuotta keväällä 2010. Pykälän 75-vuotishistoriatoimikunnan aloitteesta oikeushistorian dosentti, tutkijatohtori **Mia Korpiola** pitää kotimaiseen oikeushistoriaan sijoittuvan harjoitusseminaarin, jossa tutkitaan Pykälän 75-vuotiseen historiaan liittyviä näkökulmia ja osa-alueita. Näin opiskelijat voivat osallistua oman ainejärjestönsä historiankirjoitustyöhön sekä harjoitella tutkimusryhmässä toimimista. Seminaaritöiden pohjalta laaditaan Porthaniaan posterinäyttely, joiden avulla esitellään oikeustieteen opiskelijoille Pykälän 75-vuotishistoriaa. Alkukokous pidetään syyskuussa 2008 ja seminaarijakso sijoittuu marraskuuhun 2008. Kurssille mahtuu 20 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittautuminen tapahtuu e-lomakkeella kurssin kotisivujen kautta 19.9.2008 asti.

Tutkijatohtori, dosentti **Mia Korpiola** ja assistentti **Iisa Vepsä** pitävät oikeudenkäyntidraamakurssin oikeudenkäytöstä varhaisella uudella ajalla kl ti 3.2.2009, klo 16–19, sh P518, pe 27.2. klo 14-16, sh P518 ja P669 (draaman valmistelua), ma-ke 2.–4.3.2009 klo 16–19, sh P668 ja P669, to 5.3.2009 klo 17-19, sh P668 (draaman valmistelua) ja pe 6.3.2009 klo 14–18, sh 668. Arvosteltavat suoritukset ovat kirjallinen työ, oikeudenkäyntidraama, seminaarityöskentely ja vertaisarviointi. Ensimmäisellä tapaamisella ma 3.2.2009 klo 16–19 opiskelijoille jaetaan oikeustapausta, jonka nojalla he saavat jakaa keskenään oikeudenkäyntiroolit. Seminaarikerrat pidetään ma-ke 2.–4.3.2009 klo 16–19. Opiskelijat selvittävät kirjallisuuden ja seminaarien perusteella, miten heidän tulee toimia roolinsa mukaisesti oikeudenkäynnissä, joka

järjestetään viimeisellä kokoontumiskerralla, pe 6.3.2009 klo 14–18. Kurssille otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä korkeintaan 20 osallistujaa. Kurssin tarkemmat tavoitteet ja ohjelma löytyvät kurssin kotisivuilta oppiaineen nettisivujen alta. Ennakko-ilmoittautuminen e-lomakkeella (linkki löytyy kurssin kotisivulta) viimeistään 26.1.2009. Kurssi on harjoitusseminaari ja se korvaa valinnaisten opintojen jakson kotimainen oikeus-historia.

Dosentti **Pia Letto-Vanamo** ja yliopistonlehtori **Heikki Pihlajamäki** pitävät harjoitusseminaarin maailman suurista oikeusjärjestelmistä keskiviikkoisin 25.2.–29.4. klo 16–18 sh P518. Ennakko-ilmoittautuminen WebOodiin (20348) alkaa to 15.1. klo 16.00 ja päättyy 7.2. Seminaariin otetaan 20 ensiksi ilmoittautunutta, ja se on tarkoitettu sekä suomen- että ruotsinkielisille opiskelijoille. Seminaarissa perehdytään eurooppalaisiin ja Euroopan ulkopuolisiin oikeusjärjestelmiin sekä niiden historiaan tekstien, opiskelijoiden omien esitysten sekä vastuopettajien ja mahdollisten vieraillevien opettajien opetuksen avulla. Suoritus arvioidaan oppimispäiväkirjan, kurssilla pidettävän esityksen ja tuntiaktiivisuuden perusteella. Kurssi korvaa oikeushistorian valinnaisten aineopintojen kohdan globaali ja vertaileva oikeushistoria sekä harjoitusseminaarisuorituksen.

Professori **Jukka Kekkonen** pitää yhdessä OTK **Johanna Kirjalaisen** kanssa harjoitusseminaarin kesällä 2008 avoimessa yliopistossa. Harjoitusseminaari sijoittuu joko kotimaiseen tai Euroopan oikeushistoriaan.

Oikeusinformatiikka

Oikeudellinen tieto - harjoitusseminaari

Tavoite. Opintojakso antaa yleiskuvan oikeudellisista tiedonhaku- ja tietopalvelujärjestelmistä sekä oikeudellisen tiedon hausta ja hallinnasta osana

juristin perusammattitaitoa ja -metodia. Opintojaksolla käydään läpi informaatiolähteoppia ja oikeuslähteoppia sekä oikeudellisen tiedon hakua eri informaatiolähteistä ja tietojärjestelmistä samoin kuin tiedonhakuja ja oikeudellista tiedon ja tietämyksen hallintaa koskevia periaatteita. Seminaarissa perehdytään oikeudelliseen tietoon ja viestintään oikeusjärjestelmän peruselementteinä sekä oikeudellista tietoa ja tiedonhallintaa koskeviin oikeusvaltiollisiin periaatteisiin. Lisäksi analysoidaan oikeusjärjestyksen hallittavuutta oikeudellisen informaation, tiedon ja viestinnän näkökulmista sekä oikeudellisen tiedon hallintaan liittyviä ongelmia ja oikeudellisen sääntelyn informaatiokustannuksia.

Näkökulma ja sisältö. Oikeudellinen osaaminen ja ongelmanratkaisu perustuvat oikeudellisen informaation optimaaliseen hakuun ja oikeudellisen tiedon hyödyntämiseen. Lainsäädäntö ja oikeudellisen elämän käytännöt ovat myös viestintää. Opintojaksossa annetaan perusperehtyneisyys oikeusinformatiikan näkökulmaan oikeudelliseen informaatioon, tietoon ja viestintään sekä perehdytään luentojen ja harjoitusten sekä seminaarin avulla oikeudellisen tiedon hakemiseen eri informaatiolähteistä, oikeudelliseen informaatiolukutaitoon ja oikeudellisen kirjoittamisen tiedonhallintaan ja viestintään. Seminaarissa tutustutaan eurooppalaisen perusoikeusvelvoitteisen oikeusvaltion asettamiin vaatimuksiin oikeudellisen informaation hallinnalle ja käytölle sekä oikeusjärjestyksen tiedollista hallittavuutta koskeviin ongelmiin ja oikeusinformatiikan näkökulmasta hyvälle sääntelylle asetettaviin periaatteisiin. Taustalla on se, että sääntelyn määrän lisääntyessä ja erilaisten oikeuslähteiden limittyessä kerroksittain päällekkäin, vanha periaate, jonka mukaan jokaisen tulee tuntea laki, ei enää toimi ongelmita. Opintojaksolla tutustutaan teknologian aiheuttamiin muutoshaasteisiin ja mahdollisuuksiin oikeudellisessa informaationhallinnassa ja viestinnässä sekä käytännön lakimiehen toiminnassa.

Suhde muuhun opetukseen. Oikeudelli-

nen tieto -opintojaksolla painotetaan juristin perusammattitaitoon kuuluvaa tiedon hankintaa oikeudellisista informaatiolähteistä sekä informaatiolähdeoppia. Kurssi sivuaa ja täydentää informaation näkökulmasta oikeusteorian oikeuslähdeoppia koskevia opintoja.

Laajuus 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa.

Suoritustapa. Luennot (6 t) ja niiden yhteydessä osaksi Blackboard -pohjaisessa oppimisympäristössä ohjattu perehtyminen kirjallisuuteen ja tiedonhakuun, seminaari (8 tuntia) sekä kirjallisen, ON -lopputyön vaatimukset täyttävän seminaarityön laadinta. Seminaarityön laajuus on noin 15 – 20 sivua. Opintojaksolle voidaan ottaa enintään 16 opiskelijaa.

Opetus. Oikeudellinen tieto -opintojakson avausluennot ma 27.10. ja ti 28.10. 2008 klo 15 – 18, P 667. Seminaarin istunnot ovat ke 3.12., to 4.12., ti 9.12. ke 10.12. to 11.12. klo 16-18, seminaarihuone P518. Opintojakson vastaava opettaja ja seminaarin johtaja on hallinto-oikeuden dosentti, OTT **Tuomas Pöysti**.

Kurssikirjallisuus

Saarenpää, A., Oikeudellinen informaatio, verkkojulkaisu, saatavilla Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunnan oikeusinformatiikan instituutin verkkosivuilta alakohdasta julkaisut osoitteesta <http://www.ulapland.fi/home/oiffi/main.asp?id=7>

Encyclopedia Iuridica Fennica, VII Oikeuden yleistieteet, 1999, hakusanat:

- a) Oikeudellinen informaatio (A. Saarenpää) s.538-545(6s.)
- b) Oikeudellinen informaatiolähdeoppi (A. Saarenpää) s. 545 - 554 (9 s.)
- c) Oikeudellinen tiedonhaku (A. Saarenpää) s. 572-582 (11 s.)
- d) Oikeuslähde (A. Aarnio) s. 775-787 (12 s.)

Saarenpää A., Towards Legal Information

and Knowledge, Some Basic Issues in Finnish Perspective, teoksessa C. Magnusson Sjöberg & P. Wahlgren (red.), **Festskrift till Peter Seipel**, Nordstedts juridik, (2006), s. 509 – 525 (16 s.).

Saarenpää A., Oikeustieteellisen tutkielman kirjoittamisen peukalosääntöjä, teoksessa Oikeusteorian poluilla, juhlaKirja professori Rauno Halttunen, Lapin yliopiston oikeustieteellisiä julkaisuja, C 42, Lapin yliopisto (2006), 269-284 (15 s.).

Pajula S., Oikeus oikeudelliseen tietoon, Eduskunnan kirjaston rooli oikeudellisen informaation välittämisessä, Eduskunnan kirjaston tutkimuksia ja selvityksiä 9, (2006), (52 s.), saatavilla eduskunnan kirjaston verkkosivuilta <http://lib.eduskunta.fi/Resource.phx/kirjasto/organisaatio/julkaisut/julkaisusarja.htm>

Pöysti T., Communicational Quality of Law, a Legal Informatics Perspective, teoksessa C. Magnusson Sjöberg & P. Wahlgren (red.), **Festskrift till Peter Seipel**, Nordstedts juridik, (2006), s. 463 – 493 (30 s.).

Wahlgren P. The Quest for Law, Law Libraries and the Legal Information Management of the Future, Jure (1999), (257 s.) tai Bernitz U. (red.), **Finna rätt**, juristens källmaterial och arbetsmetoder, Norstedts juridik, 9. upplaga, (2006). (253 s.).

Cecilia Magnusson Sjöberg (ed.): **Legal Management of Information Systems – Incorporating law in e-solutions**. Studentlitteratur (2005). Luetaan seuraavat artikkelit:

- **Peter Seipel:** Legal Informatics broad and narrow, s. 17-36 (19 s.).
- **Jussi Karlgren:** Information retrieval systems: statistics and linguistics, s.295-336 (41 s.).
- **Lars Klasén:** Legal IR services – from past to present, s. 337-358 (21 s.).
- **Peter Wahlgren:** The Quest for Law – Legal Sources via IT, s. 359-370 (11 s.).
- **Cecilia Magnusson Sjöberg:** Critical Factors in Legal Document Management, s. 411-439 (28 s.).

Johdatuksena oikeusinformatiikkaan sekä seminaarityön suuntautumisesta riippuen **suositellaan tutustuttavaksi** johonkin seuraavista julkaisuista:

Oikeusinformatiikka ja sen kehitys: Saarenpää A., Oikeusinformatiikkaa koskeva artikkeli teoksessa **Oikeusjärjestys**, 5. täyd. painos, Lapin yliopiston oikeustieteellisiä julkaisuja C 47, Rovaniemi 2007. **Saarenpää A.**, Tietojenkäsittelystä läsnä-älyyn, katkelmia oikeusinformatiikan kehityksestä teoksessa **Talousoikeuden taitekohtia**, Vaasan yliopisto, Vaasa 2005, s. 91 – 122.

Informaation hallinta

Tuominen K., Tiedon partaalla, kuinka hallita informaatiotulvaa, BTJ Kirjastopalvelu, Helsinki 2006.

Sääntelyn aiheuttamat informaatiokustannukset European Commission: **Reducing administrative burdens in the European Union**, 2007 progress report and 2008 outlook, Commission Working Document, COM (2008) 35 final. 20 s.

Marja-Liisa Niinikoski, Nina von Herten ja Ilpo Kauppinen, Pilottiselvitys **arvonlisäverolainsäädännön** yrityksille aiheuttamista hallinnollisista kustannuksista, mittaamismenetelmä ja hallinnollisia kustannuksia koskevat arviot, Kauppa- ja teollisuusministeriön julkaisuja 14/2007, 100 s.

Verket för näringslivsutveckling NUTEK: **Näringslivets administrativa kostnader för produktområdet** R 2008:3, 72 s. tai esim. **Näringslivets administrativa kostnader på kommunikations-området** R 2008:14, 65 sivua tai muu sääntelyn hallinnollisia kustannuksia arvioiva NUTEK:n raportti, jotka ovat saatavilla <http://www.nutek.se/sb/d/823/a/3535>
Ilmoittautuminen. Seminaariin tulee ilmoittautua to 9.10. klo 9.00 ja pe 17.10.2008 välisenä aikana oikeusinformatiikan vastuuopettajalle dosentti Tuomas Pöystille, (mieluiten sähköpostitse tuomas.poysti@helsinki.fi). Oiskelijat (enint. 16) otetaan jaksolle ilmoittautumisjärjestyksessä.

IT –oikeuden harjoitusseminaari: Informaatiomarkkinoiden juridiikka

Laajuus. 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa.

Yleistä informaatiomarkkinoista. Verkko- ja tietoyhteiskunnalle on ominaista informaation pakkaaminen tuotteiksi ja palveluiksi (informaatiohyödykkeet ja -palvelut), joilla on omat markkinansa, informaatiomarkkinat. Informaatiomarkkinoiden hyödykkeitä ovat muun muassa erilaiset tietopalvelut ja tietovarannot (talous- ja pörssitietopalvelut, uutispalvelut, luottotietopalvelut, tietokannat), tekijänoikeuden alaiset digitaaliset teokset eri muodoissaan, erilaiset sisältöpalvelut ja sisällöntuotanto sekä teosten ja palveluiden välittäminen tietoverkoissa. Informaatiomarkkinoiden tuotteiden ja palveluiden vuositainen myynti nousee Euroopan unionissa useisiin satoihin miljardeihin euroihin. Informaatiomarkkinat vaativat toimiakseen myös informaatioinfrastruktuurin, jonka keskeisillä osilla ja palveluilla ovat myös omat markkinansa. Informaation ja sen infrastruktuurien markkinat ovat verkko-yhteiskuntakehityksen myötä lainsäätäjän kasvavan kiinnostuksen kohteena. Informaatiomarkkinoille sovelletaan lisäksi perinteisiä uudenlaisissa tilanteissa ja osaksi uusia oikeusperiaatteita. Informaatiomarkkinoiden juridiikassa on siten tarpeen tuntee keskeisten muiden maiden oikeusjärjestelmien pääpiirteet sekä informaatiomarkkinoita koskeva kansainvälisen (talous)oikeuden lähteet sekä yhteisön oikeus. Vastaavalla tavalla julkisen hallinnon informaatioprosessit ovat yhä kansainvälisempiä ja lisääntyvästi sekä Euroopan unionin että kansallisen lainsäätäjän kiinnostuksen kohteena.

Tavoitteet : Harjoitusseminaarissa perehdytään informaatio-, viestintä- ja tietotekniikkaoikeuden tutkimusalaan osana oikeusinformatiikkaa ja tutkimuksen tieteellisiin perusteisiin ja konkreettisiin käytännön sovelluksiin informaatiomarkkinoiden ja informaatioprosessien oikeudellisten ongelmien näkökulmasta. Opintojaksolla pe-

rehdytään perusteellisesti informaatiomarkkinoiden ja informaatioprosessien oikeudelliseen sääntelyyn ja oikeuden soveltamisongelmiin pohjoismaiden ja Euroopan yhteisön oikeudessa. Käytännön ongelmien kautta opintojaksolla analysoidaan informaatioteknologian ja oikeuden sekä erityisesti informaatiomarkkinoiden teknologian ja talouden sekä oikeuden välistä vuorovaikutusta käytännön tilanteissa.

Käsiteltävät asiakokonaisuudet : 1. oikeusinformaatiikan ja informaatio-oikeuden teoreettiset perusteet informaatiomarkkinoita koskevan uuden lainsäädännön ja oikeudellisen osaamisen perustana. 2. informaatio-oikeuden yleiset oikeusperiaatteet ja niiden soveltaminen informaatiomarkkinoilla ja informaatioprosessien järjestämisessä ja oikeudellisessa arvioinnissa. 3. informaatiomarkkinat taloudellisena ilmiönä ja informaatiomarkkinoiden liiketoimintamallit. 4. digitaalisia tuotteita, informaatiopalveluita sekä tietoverkoissa tapahtuvia toimintoja koskevat tekijänoikeuskysymykset sekä muut immateriaalioikeuskysymykset. 5. tietokantojen suoja ja ehdollisen pääsyn palveluiden sääntely. 6. informaatiomarkkinoiden sopimusten ja sopimusoikeuden erityispiirteet. 7. yksityisyyden, erityisesti henkilötietojen suoja informaatiomarkkinoilla. 8. kilpailuoikeuden yleiset periaatteet ja säännökset ja erityispiirteet informaatiomarkkinoilla. 9. Viranomaistiedon julkisuus ja hyödynnettävyys sekä maksullisuus. Informaatiomarkkinoiden juridiikan harjoitusseminaarissa **käsiteltäviä erityiskysymyksiä** ovat:

- Informaatiomarkkinoiden laajuus ja taloudelliset toimintaperiaatteet sekä niillä kehittyvät liiketoimintamallit
- Nykyisten informaatiomarkkinoiden ja digitaalisen toimintaympäristön tekijän- ja immateriaalioikeuskysymykset: WIPO:n vuoden 1996 yleissopimukset ja Euroopan yhteisön tekijänoikeutta tietoyhteiskunnassa koskeva direktiivi 2001/29/EY (tietoyhteiskunnan tekijänoikeusdirektiivi) sekä Euroopan yhteisön tietokantadirektiivi 96/9/EY samoin kuin niiden täytäntöönpano EU:n

jäsenvaltioiden, erityisesti pohjoismaiden oikeudessa. Käsiteltäviä erityiskysymyksiä ovat muun muassa (i) tekijänoikeus digitaaliseen teokseen ja teostyyppi sekä teoskynnys, (ii) tekijänoikeus digitaalisen aineiston käytön ja hyödyntämisen reunaehtojen määrittäjänä sekä sen kehitysnäkymät, (iii) tekniset suoja-keinot ja elektroniset oikeuksien hallintajärjestelmät sisältötuotteiden suojakeinoina ja näiden keinojen käyttöä koskevat rajoitukset, (iv) tietokoneohjelmistojen suoja ja eri lisenssimuodot sekä erityisesti open source -ajattelu, (v) tietokanta immateriaalisen suojan kohteena ja suojan ulottuvuus sekä (vi) taloudellisten ja moraalisten oikeuksien jakautuminen ja sen kehitysnäkymät.

- Informaatiomarkkinat ja tekijänoikeus maailman kauppajärjestön WTO:n sopimusten ja sääntelyn kohteena, erityisesti TRIPS-sopimus;

- Euroopan yhteisön henkilötietodirektiivi 95/46/EY ja henkilötietolainsäädäntö sekä henkilötietojen luovuttaminen kaupallisiin tarkoituksiin ja kaupankäynti henkilötiedoilla (suoramarkkinointitiedot, henkilöprofiilit, luottotiedot);

- Paikkatietoja koskevat EY -oikeudelliset säännökset ja paikkatietojen käytön yhteydet henkilötietojen suojaan

- Kilpailuoikeudellisen yleislainsäädännön sekä sen yleisten periaatteiden soveltamisessa informaatiomarkkinoille ilmenevät ongelmatkohdat sekä kilpailua informaatiomarkkinoilla koskevat erityiset säännökset;

- Julkisuusperiaatteen nykyiset ulottuvuudet ja julkisuusperiaate viranomaisten tietovarantojen hyödyntämisen perustana. Viranomaistiedon maksullisuutta ja kaupallista hyödyntämistä koskevat oikeusperiaatteet, erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/98/EY julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä

Suoritustapa: Harjoitusseminaari, jossa avausluennot (4 t), ohjattu perehtyminen kirjallisuuteen ja keskeisiin säädöksiin ja käytäntöihin seminaariin aihealueelta, aktiivinen osallistuminen seminaariin (10 t seminaari-istuntoja) ja kirjallisen, ON -loppu-

työn vaatimukset täyttävän seminaarityön laadinta. Kirjallisen seminaarityön laajuus on 15 – 20 sivua.

Opetus. Dosentti **Tuomas Pöysti** johtaa harjoitusseminaaria. Seminaarin vierailleena asiantuntija on **tietosuoja**valtuutettu **Reijo Aarnio**. Seminaarin avausluennot pidetään ma 2.2. P545 ja ti 3.2. P 667 klo 16-18. Seminaari kokoontuu ti 24.2., ke 25.2., ma 2.3., ti 3.3. ja ke 4.3. klo 16-18 seminaarihuone P518 paitsi ke 25.2. ja ke 4.3. tiedekuntasali P545. Harjoitustyöt on jätettävä seminaarin istuntoa varten seminaarin johtajalle ja muille osallistujille kaksi päivää ennen sovittua esitysaikaa.

Informaatiomarkkinoiden juridiikka - harjoitusseminaarin yhteydessä perehdyttävä kirjallisuus.

Pöysti, T., Verkkooyhteiskunnan viestintäinfrastruktuurin metaoikeudet, **teoksessa Kulla H. ym.:** Viestintäoikeus, WSOY Lakitieto (2002), s. 35-81 (46 s.).

IT Law. Ed. by Peter Wahlgren, Scandinavian Studies in Law, volume 47 (2004). Teoksesta luetaan artikkelit:

- Jon Bing: Internationalisation and Constant Change, s. 12-30 (18 s.).

- Peter Seipel: IT Law in the Framework of Legal Informatics, s. 32-47 (15 s.)

- Peter Blume: Data Protection in the Private Sector, s. 298-318 (20 s.).

- Sören Öman, Implementing Data Protection in Law, s. 390-403 (13 s.)

- Tuomas Pöysti: ICT and Legal Principles: Sources and Paradigm of Information Law, s. 560-600 (40 s.).

Cecilia Magnusson Sjöberg (ed.): **Legal Management of Information Systems – incorporating law in e-solutions**, Studentlitteratur (2005). Teoksesta luetaan seuraava artikkeli:

- Cecilia Magnusson Sjöberg: Trusted Legal Infrastructures?, 497-517 (20 s.).

Pöysti, T., Scandinavian Idea of Informational Fairness in Law – Encounters of Scandinavian and European Freedom of Information and Copyright Law, in What is Scandinavian Law?, Social Private Law, ed.

by Peter Wahlgren, Scandinavian Studies in Law, Vol. 50., p. 221 – 248. (27 s.)

Haarman P.-L. Immateriaalioikeus, Talentum Media (2006), immateriaalioikeuden järjestelmää, tekijänoikeutta ja sen lähioikeuksia sekä sopimatonta menettelyä elinkeinotoiminnassa koskevilta osilta (kirjan laajuus n.450 s., luettavaa noin 200 s)

Still V., DRM och upphovsrättens obalans. IPR University Centerin julkaisuja 2, IPR University Center, Helsinki (2007), (351 s.). saatavissa myös sähköisesti Helsingin yliopiston elektronisten väitöskirjojen sarjasta <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-10-3960-7>

Lisäksi seminaarityön aihevalinnasta ja näkökulmasta riippuen suositellaan tutustuttavaksi pääpiirteittäin yhteen seuraavista teoksista:

Korhonen, R., Perusrekisterit ja tietosuoja. Edita. Helsinki 2003. (344 sivua).

Räman J.: Regulating Secure Software Development, Analysing the Potential Regulatory Solutions for the Lack of Security in Software, Acta Universitatis Lapponensis 102, Lapin yliopisto (2006), pääpiirteittäin. (538 s.). saatavilla verkossa osoitteessa <http://www.ulapland.fi/?depid=21804>

Voutilainen T., Hyvä sähköinen hallinto, Edita. Helsinki 2006. (316 sivua)

Välimäki M., The Rise of Open Source Licensing, Turre Publishing (2005), 263 s. saatavilla myös verkkojulkaisuna, <http://pub.turre.com/>, pääpiirteet ja Open Source –lisensioinnin perusteet sivuilla 1-163.

Välimäki M., Oikeudet tietokoneohjelmistoihin ja niiden lisensiointi. Ohjelmistoliiketoiminnan juridinen perusta, Turre Legal 2006 (256 sivua).

Ilmoittautuminen. Informaatiomarkkinoiden juridiikka -harjoitusseminaariin tulee ilmoittautua oikeusinformatiikan vastuuopettajalle dosentti Tuomas Pöystille (mieluiten sähköpostilla tuomas.poysti@helsinki.fi) alkaen to 15.1.2009 klo 9.00 ja viimeistään pe 23.1.2009. Ilmoittautumiseen on liitettävä yhteystiedot ja siihen toivotaan liitettäväksi alustava ehdotus seminaarityön aihepiiristä.

IT –oikeuden harjoitusseminaariin voidaan ottaa enintään 16 opiskelijaa kerrallaan.

Mikäli seminaariin on enemmän ilmoittautuneita kuin kurssille voidaan ottaa, asetetaan etusijalle 2. ja 3. vuoden suunnitellusti opinnoissaan edistyneet opiskelijat. Muuten mahdollinen valinta tehdään ilmoittautumisjärjestyksessä

Oikeustaloustiede (20370)

Tavoite ja sisältö. Seminaarissa kukin laatii itsenäisesti kirjallisen työn ja pitää siitä esitelmän, jossa talousteoreettista argumentointia käytetään joko laintulkinnan apuvälineenä tai lainsäädäntövaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuuden ja vaikutusten analysoinnissa. Aiheiden valinnassa opiskelija voi toteuttaa omia toiveitaan ja saa myös apua opettajilta.

Laajuus. 6 opintopistettä (3 ov).

Opetus kevätlukukausi. Prof. **Matti Heimosen** pitämä harjoitusseminaari koostuu tehtävänjakoa ja ohjeistusta varten to 08.01.09. klo. 16-18 P518. Seminaari-päivät ovat tiistaisin 17.02. – 31.03. P518 . . klo. 14-18 paitsi 24.02 ja 03.03 klo 12-16.

Seminaariin otetaan enintään 14 osanottajaa ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittautuminen tapahtuu WedOodissa samaan tapaan kuin tentteihin ilmoittauduttaessa. Ilmoittautuminen on mahdollista heti syyslukukauden alussa. Jos ilmoittautujia on enemmän, voidaan tarvittaessa järjestää kaksi seminaariryhmää. Mukaan pääsystä ilmoitetaan sähköpostilla mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Oikeusteoria

Oikeuden tulkinta

Susanna Lindroos-Hovinheimo pitää kevätlukukaudella harjoitusseminaarin oikeuden tulkinnasta. Seminaarissa keskitytään 1900-luvun loppupuolen teorioihin tulkinnasta, soveltamisesta ja oikeudellisesta argumentaatiosta. Jokainen osallistuja tekee kirjallisen työn ja alustaa sen pohjalta seminaarissa. Seminaari on tarvittaessa kaksikielinen, jolloin keskustelua käydään sekä suomeksi että ruotsiksi. Även svenskspråkiga studenter är alltså välkomna! Seminaarin alkukokous on 15.1.2009 klo 16–19 P 518 ja seminaari pidetään helmi–maaliskuussa 2009. Ennakoilmoittautumiset 9.1.2009 mennessä osoitteeseen susanna.lindroos@helsinki.fi.

Vastaava opettaja. Tutkija **Susanna Lindroos-Hovinheimo**.

Laajuus. 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa

Valtio ja laki viisasten ja viisastelijain silmin

Dosentti **Juha-Pekka Rentto** vetää Valtio ja laki viisasten ja viisastelijain silmin –**lukupiiriä**, joka kestää koko lukuvuoden 2007-2008. Lukupiirissä luetaan länsimaaisen filosofian klassikkoteoksia ja laaditaan alustuksia niiden pohjalta. Tarkoituksena on auttaa opiskelijaa ymmärtämään oman aikamme valtio- ja oikeusteoreettista ajattelua tarkastelemalla, miten valtio ja oikeus sekä niiden välinen suhde on eri aikoina mielletty erityyppisissä filosofisissa teorioissa. Lukuvuoden 2008-2009 aikana edetään Ranskan vallankumouksen vaiheilta viimeisten valistusfilosofien ja vallankumouksen jälkeisen vastareaktion kautta romantiikan, saksalaisen hengenfilosofian ja tieteellisen positivismin suuntaan. Kokoontumisia on noin kerran kuussa, ja niistä sovitaan ensimmäisen tapaamisen yhteydessä. Ensimmäinen tapaaminen on ke 24/IX klo 16-20 tiedekuntahuoneessa P 545. Seminaariin voi

liittyä myös kevätlukukauden alusta. Hyväksytty suoritus edellyttää aktiivista osallistumista koko lukuvuoden ajan (n. 20 tuntia) sekä kirjallisen työn tekemistä.

Vastaava opettaja. Dosentti **Juha-Pekka Rentto**.

Laajuus. 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa, mikä edellyttää aktiivista osallistumista lukupiiriin koko lukuvuoden ajan sekä kirjallisen työn tekemistä.

Perhe- ja jäämistöoikeus (20250)

Perhe- ja jäämistöoikeuden valinnaisissa opinnoissa järjestetään lukuvuonna 2008-2009 neljä harjoitusseminaaria. Ennen seminaariin osallistumista suositellaan vähintään yhden valinnaisten opintojen opintojakson suorittamista. **Harjoitusseminaariin ilmoittaudutaan OODI:ssa, ellei seminaarin kohdalla toisin mainita.** Ilmoittautuminen on sitova. Osanottajamäärä on rajoitettu ja valinta tapahtuu ilmoittautumisjärjestyksessä.

Laajuus 6 opintopistettä, 3 opintoviikkoa.

Prof. **Urpo Kangas** pitää perhe- ja jäämistöoikeuden harjoitusseminaarin 2.3. – 13.3. ma-pe 10-12 salissa P 417. Tehtävien jako ja ohjaus ma 9.2 10-12 samassa paikassa. Ilmoittautumisia otetaan vastaan 8.1. klo. 16.00 lukien ja ilmoittautumisaika päättyy ma 2.2. Seminaariin otetaan enintään 18 osallistujaa.

Yliopistonlehtori **Tapani Lohi** pitää perhe- ja jäämistöoikeuden harjoitusseminaarin 24.11. – 28.11. ma-pe 8-12 salissa P 417. Tehtävien jako ja ohjaus ti 21.10. 14-16 ja to 23.10. 14-16 samassa paikassa. Ilmoittautumisia otetaan vastaan 11.9. klo. 16.00 lukien ja ilmoittautumisaika päättyy 16.10. Seminaariin otetaan enintään 15 osallistujaa.

Assistentti **Pekka Tuunainen** pitää perhe- ja jäämistöoikeuden harjoitusseminaarin 11.5. – 15.5. ma-pe klo. 10-14 salissa P 417. Tehtävien jako ja töiden ohjaus to 16.4. klo. 11-14 samassa paikassa. Ilmoittautumisia otetaan vastaan 19.2. klo. 16.00 lukien ja ilmoittautumisaika päättyy to 27.3. Seminaariin otetaan enintään 15 osallistujaa.

OTT, tutkija **Laura Kalliomaa-Puha** ja OTT, edunvalvonta-asiamies **Anna Mäki-Petäjä-Leinonen** pitävät perhe- ja jäämistöoikeuden harjoitusseminaarin 23.2-27.2 ma-pe 10-14 salissa P 444. Johdantoluennot ja tehtävien jako 13.1. – 14.1. ti-ke klo. 10-12 salissa P 417. Seminaarissa tarkastellaan oikeusturvan toteutumista elämänkaaren eri vaiheissa, lapsuudesta vanhuuteen. Seminaarin painopiste on kansalaisten mahdollisuuksissa itse vaikuttaa oikeuksiensa toteutumiseen esimerkiksi hoitotahdon, hoivasopimusten, edunvalvonnan ja edunvalvontavaltuutuksen avulla. **Ilmoittautumiset sähköpostitse: laura.kalliomaa-puha@kela.fi** viimeistään 5.1.2009. Ilmoittautumisia otetaan vastaan 1.12.2008 lukien. Seminaariin otetaan enintään 14 osallistujaa.

Prosessioikeus

Laajuus: 6 opintopistettä

Prof. **Juha Lappalainen** pitää harjoitusseminaarin viimeaikaisista uudistuksista ja uudistushankkeista prosessioikeudessa kl 2009. Kokoon-tuminen 3.2.2009 klo 14-16, P518. Seminaari-jakso 14.4.-6.5. klo 14-16, P518. Enintään 15 osallistujaa. Ilmoittautuminen sähköpostitse (juha.a.lappalainen@helsinki.fi) 1.11.2008 alkaen.

Prof. **Dan Frände** håller ett övningsseminarium vt 2009 över temata "Summarisk straffprocessrätt". Inledningsmötet hålles må 4.5. kl 10-12, P518.. Envar skriver ett arbete (ca 15 s.), vilket inlämnas på förhand och presenteras muntligen.

Yliopistonlehtori **Risto Koul** pitää harjoitusseminaarin "Vaihtoehtoinen riidantarkaisu". Ennakkoilmoittautuminen alkaa 5.10.2008. Aloitustapaaminen ti 7.10.2008 klo 10-12, P444. Johdantoluennot ke ja pe 8.10. ja 10.10. klo 10-12, P444. Seminaarijakso ajoittuu viikoille 50 ja 51; täsmälliset ajankohdat sovitaan aloitustapaamisessa. Ilmoittautuminen sähköpostitse (risto.koulu@helsinki.fi).

Rikosoikeus (20430)

Harjoitusseminareihin ilmoitaututaan etukäteen, ja niihin osallistujien määrä on yleensä rajoitettu 15 opiskelijaan. Harjoitusseminariin sisältyy johdantoluentoja, tehtävien jako, seminaarityön laatiminen, seminaarikokouksia sekä seminaarista mahdollisesti ilmoitettuja erityisvaatimuksia.

Laajuus: 6 opintopistettä.

Prof. **Dan Frände** hället ett övningsseminarium ht över temata "Straffrättens allmänna läror". Inledningsmötet hålles må 1.12. klo 10-12 P 518. Envar skriver ett arbete (ca 15 s.), vilket inlämnas på förhand och presenteras muntligen.

Prof. **Raimo Lahti** pitää sl harjoitusseminaarin rikosoikeuden peruskäsitteistä ja periaatteita erityisesti George Fletcherin teoksen "Basic Concepts of Criminal Law" (1998) antamien oikeusvertailevien virikkeiden pohjalta. Harjoitusseminaarin aloituskokous on 15.9. 14-18 sekä loppuöiden käsittely 27.10. 10-14, 28.10. 16-20, 29.10. 12-16 ja 30.10. 16-20 P518. Enintään 15 osanottajaa. Osanottajat valitaan ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittautuminen OODI:ssa (20430) to 28.8. (klo 16.00)-8.9.

Avoimen professorinviran hoitaja pitää harjoitusseminaarin rikosoikeudesta kl:n alkupuolella seuraavasti: Harjoitusseminaarin aloituskokous on 20.1. 16-20 sekä loppuöiden käsittely 23.-26.2. 8-12 P518. Enintään 15 osanottajaa. Osanottajat valitaan ilmoittautumisjärjestyksessä. Ilmoittautumi-

nen OODI:ssa (20430) to 8.1. (klo 16.00)-12.1.

Toisesta kl 2009 järjestettävästä rikosoikeuden harjoitusseminaarista ilmoitetaan myöhemmin erikseen.

Työoikeus (20270)

Laajuus 6 opintopistettä, 3 opintoviikkoa

Prof. **Kari-Pekka Tiitinen** pitää kaksi työoikeuden harjoitusseminaria kevätlukukaudella seuraavasti. (**huom! alkukokous jo syyslukukauden puolella!**) Ensimmäisen harjoitusseminaarin aloituskokous 8.12. klo 10-12 P444. Seminaarijakso 12.1 klo 14-18; 13. ja 14.1 klo 12-18 P 444. Toisen harjoitusseminaarin aloituskokous 12.1 klo 10-12 P444. Seminaarijakso 4.5 klo 12-16 P444 5.5 klo 12-18 P417 ja 6.5 klo 12-18 P444. Kumpaankin harjoitusseminariin mahtuu 15 opiskelijaa. Ensimmäiseen seminaariin ilmoitaututaan sähköpostilla suoraan prof Tiitiselä 24.11 alkaen. Ilmoittautumisaika päättyy 1.12. Ilmoittautuminen sähköpostitse toiseen seminaariin alkaa 29.12 ja päättyy 5.1.

Prof. **Niklas Bruun** hället övningsseminarium i Europeisk arbetsrätt. Introduktionstillfälle 19.1 klo 8.15 - 10 i P444, seminarium hölls 16.-19.2 klo 14-18 i P444. Anmälningar kan skickas direkt till prof. Bruun per e-post med början 12.1.

Tutkija **Ilari Kallio** pitää työoikeuden harjoitusseminaarin otsikolla "Työntekijä v. Yrittäjä". Seminaarissa perehdytään siihen, miten työntekijä ja elinkeinonharjoittaja tai yrittäjä erotellaan toisistaan työ-, sosiaaliturva-, vero- ja muussa lainsäädännössä. Lisäksi tarkastellaan sitä, millä tavoin rajanveto näkyy esimerkiksi sopimusosapuolten oikeuksien ja velvollisuuksien sisällössä, eläke- ja työtömyysturvan saamisessa, ansiotulojen verotuksessa ynnä muissa erottelun kannalta merkittävässä tilanteissa. Seminaarin aloituskokous pidetään Porthanian salissa P444 ke 10.12. klo 16-18 ja kokoontumiset salissa P444 ma-pe 16.2.-20.2. klo 9-12. Harjoitusseminariin otetaan korkeintaan 15 opiskelijaa. Ilmoittautu-

minen OODI:ssa (20270) alkaa 4.12. klo 16:00 ja päättyy ma 8.12. klo 23:59.

Urheilu-oikeus (21980)

Professori **Heikki Halila** pitää harjoitusseminaarin urheilu-oikeudesta. Alkukokous 2.3.2009 klo 9-12 ja purkujakso 6.4. - 9.4. ja 13.4.2009 klo 8-12 P 444. Ilmoittautuminen oodissa 19.2.2009 klo 16.00 - 27.2.2009. Seminaariin otetaan enintään 16 opiskelijaa.

Valtiosääntö-oikeus

Laajuus: 6 opintopistettä, 3 opintoviikkoa.

Prof. **Tuomas Ojanen** pitää keväällä 2009 seuraavan harjoitusseminaarin:

Aihe: Perus- ja ihmisoikeudet suomalaisissa tuomioistuimissa ja Eurooppa-tuomioistuimissa (Euroopan ihmisoikeustuomioistuin ja EY-tuomioistuin)

Tavoite

Harjoitusseminaarin tavoitteena on perehdyttää opiskelijat perus- ja ihmisoikeusnormien erilaisiin vaikutustapoihin tuomioistuinten toiminnassa. Kurssi lisää tietoa perus- ja ihmisoikeuksien aineellisesta sisällöstä. Yhtenä erityistavoitteena on lisätä opiskelijoiden tietoisuutta kotimaisen perusoikeusjärjestelmän, EU-oikeuden perusoikeuslottuvuuden ja kansainvälisen ihmisoikeusnormiston (erityisesti Euroopan ihmisoikeussopimuksen) keskinäisyydestä ja vuorovaikutuksesta tuomioistuinten toiminnan tasolla.

Suoritustapa

Kirjallinen seminaarityö (n. 15–20 sivua), joka voi käsitellä esimerkiksi perus- ja ihmisoikeusnormien erilaisia vaikutustapoja tuomioistuinten toiminnassa tai joka voi olla oikeustapa-analyysi perus- ja ihmisoikeusnormien vaikutuksesta yksittäisessä lainkäyttöraatkaisussa. Työ esitetään suullisesti seminaaristunnoissa. Esitystä seuraa opponointi ja keskustelu. Jokaisesta seminaarikirjoituksesta

annetaan myös kirjallinen palaute. Läsnäolo (80 %) opetus- ja seminaaritalaisuuksissa on seminaarin läpäisyn edellytys. Seminaarin voi suorittaa vain kerran. Arvosana määräytyy kirjallisen työn ja seminaariosallistumisen aktiivisuuden perusteella.

Aikataulu: Järjestäytymisistunto johdantoluentoineen 10.3.2009 klo 14–17 salissa P667. Follow-up-istunto, jossa mm. keskustellaan seminaaritöiden laadinnassa esille tulleista teoreettisista, metodologisista ja käytännön kysymyksistä (viikolla 13). Seminaaritöiden purkuistunnot (viikoilla 16–17). Tarkempi aikataulu määräytyy opiskelijoiden lukumäärän mukaan ottaen mahdollisuuksien mukaan huomioon myös opiskelijoiden toiveet.

Ilmoittautuminen

Ilmoittautuminen sähköpostitse viimeistään 13.2.2009 mennessä assistentti Anu Mutaselle (anu.k.mutanen@helsinki.fi). Seminaariin otetaan enintään 15 opiskelijaa.

Prof. **Olli Ryynänen** håller övningsseminarium i statsförfattningsrätt med introduktionstillfälle 8.10.2008 kl. 14.30 i P669 liksom också 11.3.2009 kl. 14.30 i P667.

Velvoiteoikeus

Harjoitusseminareihin osallistumisen edellytyksenä on Sopimus-oikeuden (200200) ja Yleisen velvoiteoikeuden (200201) pakollisen aineopintotentin suorittaminen. Lkv 2004–2005 tai sitä aiempina lukukausina suoritettu Velvoiteoikeuden tai sitä edeltäneen Siviilioikeuden pakollisen aineopintotentin (20011) suorittaminen oikeuttaa ilman eri mainintaa osallistumaan kaikkiin seminaareihin.

Seminaarikirjoitusten vähimmäispituus on tyypillisesti 15–20 sivua. Seminaareissa on kaikkia kertoja koskeva läsnäolopakko. Tarkemmat ohjeet annetaan seminaareissa.

Seminaarikirjoituksissa ja niitä koskevassa keskustelussa pyritään painottamaan tieteellisen kysymyksenasettelun, tutkimustehtävän suorittamisen ja johtopäätösten muodostaman kokonaisuuden tiivyyttä, selkeyttä ja oikeustieteellistä laatua. Opiskelijoiden edellytetään perehtyvän ennen seminaarityön kirjoittamista omatoimisesti oikeustieteellisen opinnäytetyön laatimista koskeviin dosentti Frey Nyberghin laatimiin ajanmukaistettuihin ohjeisiin (velvoiteoikeuden oppimateriaalien verkkokansiossa) sekä dosentti Pekka Timosen teokseen Johdatus lainopin metodiin ja lainopilliseen kirjoittamiseen. Näiden oppaiden avulla on perehdyttävä ennen kaikkea tutkimusraportin laatimiseen liittyviin muotoseikkoihin, kuten erilaisten luetteloiden laatimiseen ja lähdeviittausten merkitsemistapoihin.

Sopimusoikeus

Seminar in contract law (20 hours, 6 ECTS), Mika Hemmo, Professor in Civil Law

The seminar concentrates on current issues in contract law. Questions relating to business agreements and dispute resolution are especially considered. International principle collections (UNIDROIT Principles and European Principles) and general principles of contract law offer several interesting themes to be discussed.

In the first meeting each participant will choose an own topic in the field of contract law and during the seminar period they will present orally a written paper (minimum 15 text pages). The seminar is open to all students: ON/OTM-students, foreign exchange students (Socrates etc.), LL.M.-students and post-graduate students.

First meeting 6 November Mon, 12 AM - 4 PM; Seminar period 9 December Tue 12 AM - 4 PM; 10 December Wed 12 AM - 4 PM; 11 December Thu 12 AM - 4 PM; 12 December Fri 12 AM - 4 PM. All meetings P417. Seminaariin otetaan enintään 8 kotimaista opiskelijaa. Ilmoittautuminen Oodissa

(20870) 23.10. (klo 16.00)-31.10. Seminaarikirjoitus laaditaan ja keskustelu käydään englanniksi.

Dos. **Johan Bärlund** pitää **sopimusoikeuden** harjoitusseminaarin (21148). Seminaariin otetaan 16 opiskelijaa ilmoittautumisjärjestyksessä 1.1. klo 16.00 alkaen OODI:ssa. Alkukokous, jolloin tehtävät jaetaan, pidetään ma 14.1. klo 16-20, P417. Varsinainen seminaari pidetään ma 23.2. klo 12-16 ja ke-pe 25.-27.2. klo 12-16, P417. Seminaari on kaksikielinen ja tarkoitettu ensisijaisesti toisen vuoden opiskelijoille.

Täytettävänä olevan siviilioikeuden professorin viran haltijan seminaareista ilmoitetaan myöhemmin.

Yleinen velvoiteoikeus

Professori (mvs.) **Jaana Norio-Timonen** pitää harjoitusseminaarin vahingonkorvausoikeudesta. Aiheiden jako ja johdantoluento ma 22.9.2008 klo 16–20, P417, välitapaaminen ke 15.10. klo 18–20, P444, sekä purkujakso ma–pe 17.–28.11. klo 16–18, P417, ei ke 19.11. ja to 27.11. Ilmoittautuminen OODI:ssa (21149) alkaa to 4.9.2008 klo 16.00 ja päättyy 15.9. Seminaariin otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä enintään 16 opiskelijaa.

Vakuutus- ja vahingonkorvausoikeuden professori pitää ensimmäistä harjoitusseminaariaan suorittaville tarkoitettua harjoitusseminaarin vakuutus-oikeudesta. Aiheiden jako ja johdantoluento ma 2.3.2009 klo 16–20, P444, välitapaaminen to 26.3. klo 16–18, P417, sekä purkujakso 20.–28.4. seuraavasti: ma 20.4. klo 16–18 ja ti 21.4. klo 16–20, P417, to 23.4. klo 16–20 ja ma 27.4. klo 16–20, P518, ti 28.4. klo 16–18, P417. Ilmoittautuminen OODI:ssa (21149) alkaa to 5.2.2009 klo 16.00 ja päättyy to 19.2. Seminaariin otetaan enintään 16 **ensimmäistä harjoitusseminaariaan** suorittavaa opiskelijaa, jotka valitaan suoritetun opintopisteiden määrän mukaisessa järjestyksessä.

Professori **Lena Sisula-Tulokas** pitää harjoitusseminaarin aiheesta Kansainvälistyvä vahingonkorvausoikeus / Skadeståndsrättens internationalisering? Seminariet är tvåspråkigt men föreläsningarna går i huvudsak på finska. Seminaari alkaa luentojaksolla 16., 17. ja 18.3.2009 klo 15 – 17 salissa P417 ja jatkuu seminaaritöiden läpikäynnillä 22., (huom. P444) 23., 27. ja 29.4.; sekä 5., (huom.P667) 12., ja 13.5. klo 15 – 18 salissa 417. Seminaari rakentuu interaktiiviselle osallistumisella. Se on ensisijaisesti tarkoitettu neljännen vuoden opiskelijoille. Seminaariin otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä enintään 14 opiskelijaa. Ilmoittautuminen OODI:ssa (21149) alkaa 26.2.2009 klo 16 ja loppuu 5.3.2009.

OTL **Esa Kolehmainen** pitää harjoitusseminaarin velvoiteoikeudesta (21149) kl. Alkukokous ke 15.4.2009 yksit. oik. laitoksen ss. nro P417 klo 18-20. Seminaarikokoukset ke-to 13.-14.5. ja ma 18.5. klo 16-20 sekä ti 19.5. ja ma-ti 25.-26.5. klo 18-20 samassa paikassa paitsi ke 13.5. ss. nro P444. Ilmoittautuminen Oodissa alkaa to 2.4. klo 16.00 ja päättyy ke 8.4. klo 12.00. Osanottajat, enintään 16, valitaan ilmoittautuneiden kesken järjestetyn arvannon perusteella.

Viestintäoikeus

Laajuus: 6 opintopistettä / 3 opintoviikkoa

OTT, VT **Päivi Tiilikka** pitää harjoitusseminaarin viestintäoikeudesta. Seminaarisissa käsitellään joukkoviestinnän oikeudellista sääntelyä ja itsesääntelyä sekä viestintäoikeudellisia vastuukysymyksiä niin vahingonkorvausvastuun kuin rikosvastuunkin kannalta. Opiskelijat voivat tehdä myös joukkoviestimissä tapahtuvaan markkinointiin tai kuvaohjelmien sääntelyyn taikka viestintäoikeuden kilpailuoikeudellisiin kysymyksiin liittyvän seminaarityön. Muukaan otetaan 12 opiskelijaa ja toivomuksena on, että **velvoiteoikeuden, rikosoikeuden ja valtiosääntöoikeuden tentit** tai ainakin kaksi näistä, on **suoritettu**.

Ennen alkukokousta on aiheeseen perehtymiseksi ja aihevalinnan helpottamiseksi luettava noin 150 sivun mittainen aineisto, joka ilmoitetaan Kansainvälisen talousoikeuden instituutin internetsivuilla 6.10.2008 mennessä. Seminaariin kuuluu alkuluento, kirjallisen harjoitustyön (15–20 s.) laatiminen, yhden seminaarityön opponointi sekä aktiivinen osallistuminen muiden seminaaritöiden purkuun. Seminaariin osallistuminen edellyttää Yleisen velvoiteoikeuden pakollisen aineopintotentin (200201) sekä Rikosoikeuden pakollisten aineopintojen (20024) suorittamista. Seminaariin otetaan 12 henkilöä. Etusija on pisimmälle opinnoissaan ehtineillä ja seuraavana ratkaisuperusteena on ilmoittautumisjärjestys. Alkuluento ja seminaari aiheiden valitseminen tapahtuu 3.11.2008 klo. 10–12 (P444). Seminaaritöiden purkukokoukset pidetään huoneessa P669 4.12.2008 klo 9-12, 5.12.2008 klo 9-12, 8.12.2008 klo 9-12 ja 9.12.2008 klo 9-12. Ilmoittautuminen alkaa 29.9.2008 klo. 8.00 (paivi.tiilikka@helsinki.fi).